EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 1.3.2024.
COM(2024) 105 final

2024/0058 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par nostāju, kas *Euratom* vārdā jāieņem Enerģētikas hartas konferencē

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Šis priekšlikums attiecas uz Padomes apstiprinājumu par Komisijas lēmumu, ar ko nosaka nostāju attiecībā uz *Euratom* līguma darbības jomā ietilpstošajiem jautājumiem, kura dalībvalstīm jāieņem Enerģētikas hartas konferencē saistībā ar ierosināto Enerģētikas hartas nolīguma grozījumu paredzēto pieņemšanu un i) ierosināto Enerģētikas hartas nolīguma pielikumu grozījumu un izmaiņu apstiprināšanu, ii) ierosināto vienošanos, deklarāciju un lēmumu izmaiņu apstiprināšanu un iii) lēmuma par Enerģētikas hartas nolīguma grozījumu un tā pielikumu izmaiņu/pārlabojumu stāšanos spēkā un provizorisku piemērošanu apstiprināšanu. Enerģētikas hartas nolīguma grozījumu pieņemšana un papildu apstiprinājumi Enerģētikas hartas konferencē ir jāpieņem vienlaikus.

Enerģētikas hartas nolīgums

Enerģētikas hartas nolīgums (EHN) ir daudzpusējs tirdzniecības un investīciju nolīgums, ko piemēro enerģētikas nozarei; tas parakstīts 1994. gadā un stājās spēkā 1998. gadā. EHN ir ietverti noteikumi par investīciju aizsardzību, energomateriālu un energoproduktu tirdzniecību un tranzītu, kā arī strīdu izšķiršanas mehānismiem. Ar EHN starp līgumslēdzējām pusēm ir arī izveidots satvars starptautiskai sadarbībai enerģētikas jomā. Eiropas Savienība ir EHN[1] līgumslēdzēja puse kopā ar *Euratom* un lielāko daļu ES dalībvalstu, kā arī Japānu, Apvienoto Karalisti, Šveici, Turciju un lielāko daļu Rietumbalkānu valstu un bijušo PSRS valstu, izņemot Krieviju[2] un Baltkrieviju[3]. 2023. gada 7. jūlijā Eiropas Komisija iesniedza priekšlikumu Padomes Lēmumam par *Euratom* izstāšanos no EHN. Šo priekšlikumu patlaban izskata Padomē.

Enerģētikas hartas konference

Enerģētikas hartas konference ir Enerģētikas hartas pārvaldības un lēmumu pieņemšanas struktūra, ko izveidoja ar EHN. Visas valstis un reģionālās ekonomiskās integrācijas organizācijas (piemēram, ES un *Euratom*), kas ir parakstījušas EHN vai tam pievienojušās, ir dalībnieces konferencē, kas regulāri tiekas, lai apspriestu jautājumus, kuri ietekmē EHN parakstītāju sadarbību enerģētikas jomā, pārskatītu to, kā tiek īstenoti EHN un protokola par energoefektivitāti un ar to saistītajiem vides aspektiem noteikumi, un apsvērtu iespējamus jaunus instrumentus un kopīgas darbības Enerģētikas hartas satvarā. Enerģētikas hartas konference pieņem EHN grozījumu tekstus un apstiprina pārlabojumus un tehniskas izmaiņas EHN pielikumos. Balsojot par ierosinātajiem grozījumiem EHN tekstā, Enerģētikas hartas konference lēmumu pieņemt grozījumus pieņem ar klātesošo un balsojošo līgumslēdzēju pušu vienprātīgu balsojumu. ES un *Euratom* balsu skaits ir vienāds ar to šo organizāciju dalībvalstu skaitu, kuras ir EHN līgumslēdzējas puses, ar nosacījumu, ka ES un *Euratom* neizmanto savas balsstiesības, ja to dalībvalstis izmanto savas balsstiesības, un otrādi.

---

[1] Padomes un Komisijas Lēmums 98/181/EK, EOTK, *Euratom* (1997. gada 23. septembris) par to, ka Eiropas Kopienas slēdz Enerģētikas hartas nolīgumu un Enerģētikas hartas protokolu par energoefektivitāti un ar to saistītajiem vides aspektiem (OV L 69, 9.3.1998., 1.–116. lpp.).

[2] Ārkārtas Enerģētikas hartas konferencē, kas notika 2022. gada 24. jūnijā, Krievijas Federācijai tika atņemts novērotājas statuss.

[3] Ārkārtas Enerģētikas hartas konferencē, kas notika 2022. gada 24. jūnijā, Baltkrievijai tika atņemts novērotājas statuss un pārtraukta EHN provizoriskā piemērošana Baltkrievijā.

Lēmumi, kas jāpieņem Enerģētikas hartas konferencē

Pēc Enerģētikas hartas konferences 33. sanāksmes 2022. gada 22. novembrī paredzams, ka konference 2024. gadā līgumslēdzējām pusēm no jauna iesniegs priekšlikumu pieņemt četrus lēmumus saistībā ar EHN modernizāciju. Šie lēmumi tiks pieņemti vienlaicīgi, un to mērķis ir

– pieņemt ierosinātos grozījumus EHN tekstā,

– apstiprināt ierosinātos pārlabojumus un izmaiņas EHN pielikumos,

– apstiprināt ierosinātās vienošanos, deklarāciju un lēmumu izmaiņas un

– apstiprināt lēmumu par EHN teksta grozījumu un tā pielikumu izmaiņu/pārlabojumu stāšanos spēkā un provizorisku piemērošanu.

Tā kā kopš 20. gadsimta deviņdesmitajiem gadiem EHN nav būtiski atjaunināts, tas kļuvis arvien mazāk piemērots pašreizējai situācijai. Tas arī ir kļuvis par vienu no tiesvedībai visvairāk pakļautajiem investīciju līgumiem pasaulē; galvenais prasību adresāts bijušas ES dalībvalstis, un šīs prasības iesnieguši investori, no kuriem lielākā daļa bāzēti citās ES valstīs. Tāpēc 2018. gada novembrī tika inicēts modernizācijas process. Enerģētikas hartas konferencē vispirms tika apstiprināti apspriežamie temati, kuri galvenokārt attiecas uz noteikumiem, kuri saistīti ar investīciju aizsardzību. Pēc tam ES ierosināja svītrot aizsardzības pasākumus investīcijām fosilajās degvielās.

Pēc 15 daudzpusēju sarunu kārtām, kas notika no 2019. gada jūlija līdz 2022. gada jūnijam, ārkārtas Enerģētikas hartas konferencē 2022. gada 24. jūnijā Briselē tika panākta vienošanās pēc būtības sarunas slēgt. Pēc tam pārskatītais EHN un tā pielikumu teksts tika juridiski pārskatīts. 2022. gada 19. augustā lēmumprojektu galīgā versija, kurā iekļauti pārskatītie teksti, tika nosūtīta visām līgumslēdzējām pusēm, arī ES, *Euratom* un visām ES dalībvalstīm, kas ir EHN līgumslēdzējas puses.

Par lēmumiem, kas saistīti ar EHN modernizāciju, notiks vienprātības balsojums. Ja balsojums būs sekmīgs, Enerģētikas hartas konferencē pieņemtie lēmumi par EHN modernizāciju tiks uzskatīti par pieņemtiem. No šīs pieņemšanas izrietēs turpmāki reformu paketes dažādo elementu ratifikācijas, provizoriskas piemērošanas un galu galā spēkā stāšanās procesi.

EHN grozījumu un pārējo modernizācijas elementu provizorisko piemērošanu reglamentēs lēmums par EHN teksta grozījumu un tā pielikumu izmaiņu/pārlabojumu stāšanos spēkā un provizorisku piemērošanu. Saskaņā ar minēto lēmumu visas līgumslēdzējas puses pēc pieņemšanas šo modernizāciju sāks automātiski provizoriski piemērot konkrētā datumā. Turklāt jebkura līgumslēdzēja puse depozitāram (Portugālei) var iesniegt deklarāciju, ka tā EHN grozījumu provizoriskai piemērošanai nevar piekrist, tādējādi faktiski ikviena līgumslēdzēja puse no provizoriskās piemērošanas var atteikties. EHN sekretariāts šādas deklarācijas publiskos. Pat ja līgumslēdzēja puse šādu deklarāciju sākotnēji būs iesniegusi, tā jebkurā laikā varēs deklarāciju atkal atsaukt un tādējādi EHN modernizāciju sākt provizoriski piemērot vēlāk.

Šis priekšlikums par Padomes apstiprinājumu par Komisijas lēmumu saskaņā ar *Euratom* līguma 101. pantu tiecas noteikt nostāju, kas dalībvalstīm jāieņem Enerģētikas hartas konferencē un attiecīgi jāpauž sanāksmē vai rakstiskā procedūrā attiecībā uz iepriekš aprakstītajiem lēmumiem.

Vienlaikus Komisija ierosina pieņemt nolīgumu starp Eiropas Savienību, *Euratom* un dalībvalstīm par EHN interpretāciju. Minētajā nolīgumā būtu jāiekļauj apstiprinājums, ka tādu klauzulu kā EHN 26. pants ne iepriekš, ne tagad, ne nākotnē nevar izmantot par juridisko pamatu šķīrējtiesas procesam, ko vienas dalībvalsts investors iniciē attiecībā uz investīcijām

citā dalībvalstī, un ka EHN 47. panta 3. punktā paredzētā turpināmības klauzula uz šādām procedūrām nevar tikt attiecināta un to nebija paredzēts attiecināt uz šādām procedūrām. Tajā būtu arī jānosaka dalībvalstu pienākumi gadījumā, ja tās ir iesaistītas šķīrējtiesas procedūrā saskaņā ar lūgumu, kas pamatots ar EHN 26. pantu.

ES ir konsekventi interpretējusi, ka EHN nav un nebija piemērojams strīdiem starp dalībvalsti un citas dalībvalsts investoru par investīcijām, ko investors veicis strīdā iesaistītajā dalībvalstī. Šo interpretāciju apstiprināja Eiropas Savienības Tiesa (EST) savā spriedumā lietā *Komstroy*. Tomēr šķīrējtiesas ir uzskatījušas un turpina uzskatīt, ka EST spriedumi tām nav saistoši. Lai izvairītos no tā, ka šķīrējtiesas turpina uzskatīt, ka šie strīdi ir to jurisdikcijā, ir skaidri un nepārprotami jāatgādina EHN autentiskā interpretācija. Vispiemērotākais veids, kā to izdarīt, ir vienošanās saskaņā ar starptautiskajām paražu tiesībām, kas kodificētas Vīnes Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām.

Ar šo vienošanos ES un tās dalībvalstu interpretācija tiks kodificēta atsevišķā starptautisko publisko tiesību instrumentā (kas ir iespējams saistību divpusējā rakstura dēļ), bet EHN modernizācijas ietvaros EHN tekstā ar klauzulu "lielākai noteiktībai" tiks ietverta visu līgumslēdzēju pušu piekrišana, ka tā 26. pants nav piemērojams ES iekšienē. Abi elementi palīdzēs kliedēt neskaidrību un ar vajadzīgo juridiskās noteiktības pakāpi novērsīs pašreizējos un nākotnes riskus, ka ES iekšienē varētu tikt sāktas šķīrējtiesas procedūras saskaņā ar EHN.

Ieņemamā nostāja

Komisija ierosina, ka dalībvalstis, kuras ir Enerģētikas hartas nolīguma puses, attiecībā uz *Euratom* līguma darbības jomā ietilpstošajiem jautājumiem Enerģētikas hartas konferences sanāksmē vai attiecīgā gadījumā rakstiskā procedūrā ieņem 1.–4. punktā aprakstīto nostāju.

Ierosināto EHN teksta grozījumu pieņemšana

Ierosinātie grozījumi EHN tekstā ietver būtiskus uzlabojumus, kas EHN faktiski saskaņos ar mūsdienu investīciju aizsardzības standartiem un ES nostāju citos forumos (piemēram, *UNCITRAL*[4]). Grozījumi EHN arī saskaņos ar ES pieeju investīciju aizsardzībai, kas izmantota nesen pieņemtajos brīvās tirdzniecības un investīciju nolīgumos.

Grozītais EHN ietver šādus elementus:

– **jauni investīciju aizsardzības noteikumi, kuri atbilst mūsdienu standartiem un ES nostājai** un kuros ir atkārtoti apstiprinātas līgumslēdzēju pušu tiesības veikt pasākumus, lai sasniegtu leģitīmus rīcībpolitikas mērķus ("**tiesības reglamentēt**"), arī attiecībā uz cīņu pret klimata pārmaiņām; tiks aizsargāti tikai tie investori, kuriem ir reālas ekonomiskas intereses, bet čaulas sabiedrībām aizsardzība netiks nodrošināta[5],

– **jauni noteikumi par strīdu izšķiršanu**, kuri aizsargā līgumslēdzējas puses pret nenozīmīgām prasībām, paredz izmaksu nodrošinājumu un ievieš procedūras augsta līmeņa pārredzamību,

– **jauni noteikumi par ilgtspējīgu attīstību**, jo īpaši par klimata pārmaiņām un pāreju uz tīru enerģiju; ir arī nodrošināts rīcības mehānisms, ko var izmantot neatbilstību gadījumā, tā, kā līdz šim nevienā daudzpusējā investīciju līgumā tas nav izdevies,

– papildus tam ES ir panākusi noteikumus reģionālajām ekonomiskās integrācijas organizācijām (tādām kā ES), kuros ir skaidri apstiprināts, ka **EHN satvarā nav**

[4] Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautisko tirdzniecības tiesību komisija.

[5] Čaulas sabiedrības ir uzņēmumi, kuru darījumdarbības adrese ir EHN līgumslēdzējā pusē, bet kuri šajā līgumslēdzējā pusē neveic reālu saimniecisko darbību, tikai vēlas saņemt aizsardzību saskaņā ar EHN.

iespējams ierosināt šķīrējtiesas procedūras ES iekšienē[6], kā jau tas apstiprināts ES Tiesas judikatūrā[7],

– **būtiski precizējumi attiecībā uz tranzīta noteikumiem**, lai, neradot jaunas saistības Eiropas Savienībai[8], ņemtu vērā prasības, kas saistītas ar integrētiem enerģijas tirgiem ar trešo personu piekļuves tiesībām, kādi ir arī ES,

– **atjaunināta enerģētikas nozarē veiktas saimnieciskās darbības definīcija**, kas kopā ar EM/EM I, EQ/EQ I un NI pielikumu (sk. 2. punktu tālāk tekstā) dod iespēju investīciju aizsardzību ES salāgot ar ES mērķiem.

EHN teksta grozījumu pieņemšanai principā nav juridisku seku. Saskaņā ar starptautiskajām tiesībām tā ir līdzvērtīga nevis teksta, par ko panākta vienošanās, parakstīšanai, bet gan tā parafēšanai.

Tāpēc Komisija ierosina, ka nostāja, kas dalībvalstīm jāieņem Enerģētikas hartas konferencē attiecībā uz *Euratom* līguma darbības jomā ietilpstošajiem jautājumiem, ir nekavēt ierosināto EHN grozījumu **pieņemšanu**.

Ierosināto pielikumu pārlabojumu un izmaiņu apstiprināšana

EHN 34. panta 3. punkta m) apakšpunktā ir paredzēta vienkāršota procedūra, kas pilnvaro konferenci pieņemt pārlabojumus EHN pielikumos. Ierosinātās izmaiņas EHN (CC 761) pielikumos rada būtiskas izmaiņas pašreizējā nolīgumā, proti, **ar NI pielikumu no investīciju aizsardzības tvēruma, kas noteikts EHN III daļā, tiek izslēgti noteikti energomateriāli, energoprodukti un darbības**. Tā rezultātā ES ir ieguvusi tiesības ierobežot investīciju aizsardzību ES šādi:

– **no konkrēta datuma pēc pieņemšanas** no aizsardzības izslēgt **visas jaunās investīcijas fosilajās degvielās** ES ar pārejas periodu ūdeņradim / mazoglekļa gāzei gatavām gāzes elektrostacijām un infrastruktūrai, kas emitē mazāk nekā 380 g CO_2/kWh, līdz 2030. gada 31. decembrim (pēc noklusējuma) vai līdz 2033. gada 15. augustam, ja tās aizstāj ar oglēm, kūdru vai degslānekli darbināmu kompleksu,

– izslēgt no aizsardzības **visas jau veiktās investīcijas fosilajās degvielās ES, sākot ar dienu, kad būs pagājuši 10 gadi pēc EHN grozījumu stāšanās spēkā (vai provizoriskās piemērošanas sākuma)**, bet ne vēlāk kā ar 2040. gada 31. decembri,

– aizsardzību nodrošināt **tikai attiecībā uz atjaunīgo un mazoglekļa ūdeņradi un sintētiskajām degvielām**,

– izslēgt no aizsardzības **darbības, kas saistītas ar oglekļa uztveršanu, izmantošanu un uzglabāšanu**.

Ierosinātās izmaiņas arī **saskaņo EHN darbības jomu ar jauno situāciju atjaunīgo un mazoglekļa tehnoloģiju jomā, kuras vajadzīgas pārejai uz zaļo enerģiju**. **Šajā nolūkā tiks veiktas izmaiņas EM/EM I pielikumā** (pievienojot jaunus energomateriālus un energoproduktus, piemēram, ūdeņradi un atvasinātās degvielas, piemēram, amonjaku un metanolu, biomasu, biogāzi un sintētiskās degvielas) **un EQ/EQ I pielikumā** (pievienojot

---

6 Lielais vairums no prasībām, kas pēdējos 10 gados celtas pret ES valstīm, bija tieši šādas prasības, neraugoties uz ES Tiesas apstiprināto Komisijas nostāju, ka ES tiesību akti nepieļauj ES iekšienē īstenot šķīrējtiesas procedūras investīciju jomā.

7 Tiesas 2018. gada 6. marta spriedums Slovākijas Republika/*Achmea BV*, C-284/16, un Tiesas 2021. gada 2. septembra spriedums Moldovas Republika/*Komstroy LLC*, C-741/19.

8 Svarīgi ir tas, ka jaunas saistības attiecībā uz trešo personu piekļuvi, jaudas piešķiršanas mehānismiem un tarifiem ir saistības censties sasniegt labāko rezultātu, un uz tām attiecas ES normatīvie akti, tādējādi tās būtu jāievēro tikai tad, ja tās neskar ES tiesisko regulējumu un ES starptautiskās saistības.

jaunu energoaprīkojumu, piemēram, dažādus izolācijas materiālus, kā arī daudzkārtu stikla izolatoru).

Turklāt ir izveidoti jauni pielikumi, lai īstenotu **savstarpīguma principu**, saskaņā ar kuru līgumslēdzējas puses nevar būt spiestas aizsargāt citu līgumslēdzēju pušu investīcijas, ja šīs citas līgumslēdzējas puses šādas investīcijas ir izslēgušas NI pielikumā, un šo principu var īstenot, nepiemērojot vai nu EHN 26. pantā paredzēto investoru un valsts strīdu izšķiršanas mehānismu (**jaunais IA-NI pielikums**), vai arī visu III daļu par investīciju aizsardzību (**jaunais NPT pielikums**). Pēc izmaiņu izdarīšanas pielikumos, jo īpaši NI pielikumā, kodolenerģija, kas ietilpst pašreizējā nolīguma darbības jomā, bez jebkādiem pārlabojumiem vai izmaiņām paliks nolīguma darbības jomā arī turpmāk.

Tāpēc Komisija ierosina, ka nostāja, kas dalībvalstīm jāieņem Enerģētikas hartas konferencē, ir nekavēt EHN pielikumos ierosināto izmaiņu un pārlabojumu **apstiprināšanu**.

Ierosināto vienošanos, deklarāciju un lēmumu izmaiņu apstiprināšana

Ar vienošanos, deklarāciju un lēmumu izmaiņām tiek laboti novecojuši noteikumi (piemēram, termins "Eiropas Kopienas" tiek aizstāts ar terminu "Eiropas Savienība, Eiropas Atomenerģijas kopiena"), kā arī tiek papildus precizēts EHN teksts (piemēram, tiek precizēts, ka "subsīdija" ietver "valsts atbalstu", kā tas definēts ES tiesību aktos). Šo vienošanos, deklarāciju un lēmumu izmaiņu apstiprināšana palielinās EHN teksta skaidrību un precizitāti.

Tāpēc Komisija ierosina, ka nostāja, kas dalībvalstīm jāieņem Enerģētikas hartas konferencē, ir nekavēt ierosināto vienošanos, deklarāciju un lēmumu izmaiņu **apstiprināšanu**.

Lēmuma par EHN teksta grozījumu un tā pielikumu izmaiņu/pārlabojumu stāšanos spēkā un provizorisku piemērošanu apstiprināšana

Konference apstiprinās lēmumu, kurā paredzēta šāda ierosināto EHN grozījumu un tā pielikumu izmaiņu spēkā stāšanās un provizoriskās piemērošanas kārtība:

– **EHN teksta grozījumi** stāsies spēkā saskaņā ar EHN 42. panta 4. punktu. Tas nozīmē, ka grozījumi stāsies spēkā pēc tam, kad tos būs ratificējušas trīs ceturtdaļas līgumslēdzēju pušu. Turklāt lēmumā paredzēts, ka grozījumus pēc noklusējuma provizoriski piemēros visas līgumslēdzējas puses, ja vien tās nebūs iesniegušas deklarāciju, ka tās nespēj to darīt,

– **izmaiņas NI pielikuma C iedaļā**, kurā ietverti noteikumi, kas paredz 10 gadu pārejas periodu, lai Eiropas Savienībā pakāpeniski izbeigtu aizsardzību esošajām investīcijām fosilajās degvielās, **un izmaiņas citos pielikumos**: minētās izmaiņas stāsies spēkā, kad stāsies spēkā EHN grozījumi (sk. iepriekš). NI pielikuma C iedaļu un izmaiņas citos pielikumos visas līgumslēdzējas puses pēc noklusējuma piemēros provizoriski, ja vien tās nebūs iesniegušas deklarāciju par pretējo (sk. iepriekš),

– **izmaiņas NI pielikuma B iedaļā**, kurā jo īpaši ietverti noteikumi, kas paredz no aizsardzības ES izslēgt jaunas investīcijas fosilajās degvielās, automātiski stāsies spēkā konferencē noteiktajā datumā bez tālākas ratifikācijas,

– **vienošanos, deklarāciju un lēmumu izmaiņas**, ciktāl ar tām tiek labotas novecojušas atsauces, stāsies spēkā pieņemšanas datumā. Pārējās izmaiņas stāsies spēkā, kad stāsies spēkā EHN grozījumi. Tikmēr tās provizoriski piemēros tāpat kā EHN grozījumus.

EHN un NI pielikuma C iedaļas grozījumu, kā arī citos pielikumos veikto izmaiņu spēkā stāšanās un provizoriskās piemērošanas kārtība ir saskaņā ar sākotnējā EHN noteikumiem par stāšanos spēkā un provizorisku piemērošanu. Turklāt ES ir panākusi, ka NI pielikuma

B iedaļa automātiski stāsies spēkā konferences lēmumā norādītajā datumā, tādējādi vēl stingrāk nosakot datumu, kad stājas spēkā ES izņēmumi attiecībā uz jaunām investīcijām fosilajās degvielās.

Tāpēc Komisija ierosina, ka nostāja, kas dalībvalstīm jāieņem Enerģētikas hartas konferencē attiecībā uz *Euratom* līguma darbības jomā ietilpstošajiem jautājumiem, ir nekavēt to, ka tiek **apstiprināts** lēmums par EHN teksta grozījumu un tā pielikumu izmaiņu/pārlabojumu stāšanos spēkā un provizorisku piemērošanu.

Ņemot vērā to, ka Eiropas Komisija ir nākusi klajā ar priekšlikumiem lēmumam par attiecīgi ES un *Euratom* izstāšanos no EHN, paredzams, ka, lai gan laikā, kad notiks balsošana par iepriekš minētajiem Enerģētikas hartas konferences lēmumiem, Eiropas Savienība un *Euratom* joprojām būs EHN līgumslēdzējas puses, tās konferencē nepiedalīsies un nebalsos. Tāpēc šis priekšlikums nosaka nostāju, kas dalībvalstīm, kuras joprojām ir EHN līgumslēdzējas puses, jāieņem vai nu Enerģētikas hartas konferences sanāksmē, ja tās nolemj tajā piedalīties, vai attiecīgā gadījumā rakstiskā procedūrā. Tā neskar kompetenču sadalījumu starp Savienību un tās dalībvalstīm.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Principi

Euratom līgumā nav noteikuma, kas būtu līdzvērtīgs LESD 218. panta 9. punktam attiecībā uz Padomes lēmumiem, ar kuriem nosaka nostāju, kas Savienības vārdā jāapstiprina kādā ar nolīgumu izveidotā struktūrā, ja šāda struktūra ir tiesīga pieņemt lēmumus ar juridiskām sekām. Ja struktūra, kas izveidota ar *Euratom* noslēgtu nolīgumu, piemēram, EHN, pieņem lēmumus ar juridiskām sekām, piemēro *Euratom* līguma 101. pantā paredzētās procedūras.

Euratom līguma 101. panta pirmajā daļā noteikts šādi: “Kopiena saskaņā ar savām pilnvarām un kompetenci var uzņemties saistības, noslēdzot nolīgumus vai līgumus ar trešo valsti, starptautisku organizāciju vai trešās valsts pilsoni.”

Euratom līguma 101. panta otrajā daļā noteikts šādi: “Par šādiem nolīgumiem vai līgumiem sarunas rīko Komisija saskaņā ar Padomes direktīvām; tos slēdz Komisija, kas saņēmusi piekrišanu no Padomes, kura pieņem lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu.”

Piemērošana konkrētajā gadījumā

Enerģētikas hartas nolīgums ir starptautisks nolīgums, un *Euratom* ir viena no līgumslēdzējām pusēm.

2022. gada 22. novembrī Enerģētikas hartas konference tiks aicināta pieņemt aktus, kam ir juridiskas sekas. Minētie akti būs saistoši saskaņā ar starptautiskajām tiesībām. Tādējādi saskaņā ar *Euratom* līguma 101. panta otro daļu Padomei tie jāapstiprina ar kvalificētu balsu vairākumu.

Lēmumi, kas jāpieņem Enerģētikas hartas konferencē, lai apstiprinātu ierosinātos pārlabojumus un izmaiņas EHN pielikumos (CC 761) un ierosinātās vienošanos, deklarāciju un lēmumu izmaiņas (CC 762), ir akti ar saistošām juridiskām sekām saskaņā ar starptautiskajām tiesībām. Tas ir tāpēc, ka Enerģētikas hartas konferencei ar EHN ir piešķirtas pilnvaras grozīt EHN pielikumus, vienošanās, deklarācijas un lēmumus bez nepieciešamības līgumslēdzējām pusēm to vēlāk ratificēt. Saskaņā ar EHN 48. pantu pielikumi un lēmumi ir nolīguma neatņemama sastāvdaļa.

Lēmums, kas jāpieņem Enerģētikas hartas konferencē, lai apstiprinātu lēmumu par EHN teksta grozījumu un tā pielikumu izmaiņu/pārlabojumu stāšanos spēkā un provizorisku piemērošanu, ir akts ar saistošām juridiskām sekām saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, jo tas uzliek līgumslēdzējām pusēm pienākumu no konkrēta datuma provizoriski piemērot grozīto EHN tekstu un izmaiņas dažās tā pielikumu iedaļās, ja savlaicīgi nav iesniegta deklarācija par pretējo.

Lēmums, kas jāpieņem Enerģētikas hartas konferencē, lai pieņemtu ierosinātos grozījumus EHN tekstā, šajā konkrētajā gadījumā ir akts ar saistošām juridiskām sekām saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, jo tas ir jāpieņem vienlaikus ar lēmumu par EHN teksta grozījumu stāšanos spēkā un provizorisku piemērošanu (sk. iepriekš), kas līgumslēdzējām pusēm uzliek pienākumu minētos grozījumus provizoriski piemērot no konkrēta datuma, ja savlaicīgi nav iesniegta deklarācija par pretējo.

Tāpēc ierosinātā lēmuma procesuālais juridiskais pamats ir *Euratom* līguma 101. panta otrā daļa, jo *Euratom* līgumā nav noteikuma, kas būtu līdzvērtīgs LESD 218. panta 9. punktam attiecībā uz lēmumiem, ar kuriem nosaka nostāju, kas Savienības vārdā jāapstiprina kādā ar nolīgumu izveidotā struktūrā.

Paredzēto aktu publicēšana

Tā kā ar Enerģētikas hartas konferences lēmumiem tiks grozīti EHN pielikumi, ir lietderīgi tos pēc pieņemšanas publicēt *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

2024/0058 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par nostāju, kas *Euratom* vārdā jāieņem Enerģētikas hartas konferencē

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 101. panta otro daļu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Eiropas Atomenerģijas kopiena (*Euratom*) noslēdza Enerģētikas hartas nolīgumu ("Nolīgums"), pieņemot Padomes un Komisijas Lēmumu 98/181/EK, EOTK, *Euratom* (1997. gada 23. septembris) par to, ka Eiropas Kopienas slēdz Enerģētikas hartas nolīgumu un Enerģētikas hartas protokolu par energoefektivitāti un ar to saistītajiem vides aspektiem (OV L 69, 9.3.1998., 1.–116. lpp.), un tas stājās spēkā 1998. gada 16. aprīlī.

(2) Tā kā Nolīgums nav būtiski atjaunināts kopš 20. gadsimta deviņdesmitajiem gadiem, tas kļuvis arvien mazāk piemērots pašreizējai situācijai.

(3) Saskaņā ar Nolīguma 34. pantu Enerģētikas hartas konference pieņem Nolīguma grozījumu tekstus un apstiprina pārlabojumus un tehniskās izmaiņas Nolīguma pielikumos.

(4) Enerģētikas hartas konferencei ir jāpieņem ierosinātie Enerģētikas hartas nolīguma grozījumi un jāapstiprina i) ierosinātie pārlabojumi un izmaiņas Enerģētikas hartas nolīguma pielikumos, ii) ierosinātās vienošanos, deklarāciju un lēmumu izmaiņas un iii) lēmums par Enerģētikas hartas nolīguma grozījumu un tā pielikumu izmaiņu/pārlabojumu stāšanos spēkā un provizorisku piemērošanu. Paredzams, ka konference ierosinātos grozījumus no jauna iesniegs pieņemšanai 2024. gadā vai nu sanāksmē, vai rakstiskā procedūrā.

(5) Ir lietderīgi noteikt nostāju, kas jāieņem dalībvalstīm, kuras ir Enerģētikas hartas nolīguma līgumslēdzējas puses. Tā neskar kompetenču sadalījumu starp *Euratom* un tās dalībvalstīm.

(6) Vienlaikus Eiropas Komisija ir iesniegusi priekšlikumus lēmumiem par ES un *Euratom* izstāšanos no Nolīguma, kuri jāpieņem kopā ar šo priekšlikumu.

(7) Tā kā Enerģētikas hartas nolīguma aptvertās jomas lielā mērā ir Savienības un *Euratom* ekskluzīvā kompetencē, dalībvalstis pēc Savienības un *Euratom* izstāšanās nevar palikt Enerģētikas hartas nolīguma līgumslēdzējas puses, ja vien Savienība un *Euratom* tām nav atļāvušas to darīt. Tādējādi pēc tam, kad būs notikusi Savienības un *Euratom* izstāšanās no Enerģētikas hartas nolīguma un ja Savienība un *Euratom* dalībvalstīm nebūs atļāvušas palikt līgumslēdzējām pusēm, dalībvalstīm saprātīgā laikposmā no Enerģētikas hartas nolīguma jāizstājas,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Nostāja, kas dalībvalstīm, kuras ir Enerģētikas hartas nolīguma līgumslēdzējas puses, attiecībā uz *Euratom* līguma darbības jomā ietilpstošajiem jautājumiem jāieņem Enerģētikas hartas konferencē, un ko ar šo lēmumu apstiprina Padome, ir šāda:

a) nekavēt ierosināto Enerģētikas hartas nolīguma grozījumu pieņemšanu konferencē;

b) nekavēt ierosināto Enerģētikas hartas nolīguma pielikumos izdarāmo pārlabojumu un izmaiņu apstiprināšanu;

c) nekavēt ierosināto vienošanos, deklarāciju un lēmumu izmaiņu apstiprināšanu un

d) nekavēt to, ka tiek apstiprināts lēmums par Enerģētikas hartas nolīguma grozījumu un tā pielikumu izmaiņu/pārlabojumu stāšanos spēkā un provizorisku piemērošanu.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Eiropas Komisijai.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs